KVINDEN OG SAMFUNDET.

Udgivet af Dansk Kvindesamfund.

Nr. 3.	Kontor: Nørregade 33, St.	8. Februar 1902.	Udgaar hveranden Lørdag.	18. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet. (+ 9 Øre i Postpenge i København. + 11 — — i Provinserne.) Enkelte Numre 5 Øre.

MARY STEEN,
kongelig Hoffotograf.
Amagertorv 4, 3.

Den Suhrske Husmoderskole
T. 8051. **Skindergade 31.** Tr. 1—3.
Til Februar aabnes et nyt 4. Maaneders Kursus for unge Damer. Torsdag, Fredag og Lørdag Kl. 2—6.

Dansk Kvindesamfunds Husmødreforening
udsender 1. Maj **Lærlinge til Uddannelse** i Stupige- og Kokkepigegerning uden for København
Meddelelser fra Hjem, der vil tage imod de unge, bedes indsendte **Januar** og **Februar**.
P. B. V.
Anna Hjort,
træffes Tirsdag 1—3, Nørreg. 33, St.

Toni Christensen.
Hjemmelavet Konfekt,
Gl. Kongevej 90, St.
forhen Lykkesholms Alle.
Telefon 32146.
Varerne bringes overalt.

EMMY THULSTRUP.
Hjemmelavet Konfekt,
tilkendt eneste

HÆDERS-DIPLOM VED KVINDERNES UDSTILLING 1895.

Panoptikon, V, 1ste Sal o. G.
Telefon 26543.

Tandtekniker
Julie Detlefsen,
Frederiksborggade 43, 2. S., før 41.
Træf. 9—6, Søn. 9—12.

„Kvinden og Samfundet" kan overalt bestilles paa Postkontorerne samt paa Bladets Ekspedition, *Nørregade 33. København.*

Redaktøren træffes i sit Hjem, Amalievej 9, sikrest 5—7.

Redaktionssekretæren paa Bladets Kontor hver Mandag 12—1.

Aasta Hansten.

Som Indledning til efterfølgende Brev blot et Par biografiske Bemærkninger, hentede dels fra Artiklen: »En Pioner« af Laura Kieler, trykt i Højskolebladet 1898, dels fra det svenske Kvartalsblad »Lucifer, Lysbringaren«.

Aasta Hansten er født den 10. Decbr. 1824. Hendes Fader var en berømt Mand, Professor i Astronomi og anvendt Matematik ved Norges Universitet. Moderen tilhørte ogsaa en bekendt Familie, hun var Datter af Professor Kaspar Borch i Sorø, Søster til Frederik Paludan Müllers Hustru.

Fra sin tidligste Ungdom dyrkede den begavede unge Pige Malerkunsten, som hun studerede baade hjemme og ude. 1854 blev hun Udstiller paa Verdensudstillingen i Paris. Et Portræt af Faderen malede hun for Nationalgalleriet i Kristiania.

Men Sygdom stansede hendes altfor ivrige Arbejde; og efterhaanden optog Tidens sociale Spørgsmaal hende saaledes, at hun helt maatte ofre sig for dem, særlig for Kvindens Frigørelse. Hun skrev og hun talte med en saadan Frimodighed, at hun, aandelig talt, blev »klemt mellem Skjolde,« og hverken hendes egen rene Vilje eller hendes Faders berømte Navn formaaede at værne hende.

I 1880 udvandrede hun til Amerika. Da hun 9 Aar senere vendte hjem, var Haanlatteren over »Kvindesagsdamerne« forstummet. »Alt,« siger Laura Kieler, »hvad der duede blandt norske Kvinder, alt hvad der var fremad- og opadstræbende, alt hvad der varslede om Liv og Oplysning, samlede sig om den gamle, heltemodige Forkæmperinde, der havde baaret Dagens Byrde og Hede, der aldrig har slaaet af, aldrig har gaaet paa Akkord med de ideelle Krav og sin egen Samvittighed.«

Det var heller ikke blot Kvinderne, som fik Øjet op for det mærkelige i Aasta Hansteens Personlighed. Bjørnstjerne Bjørnson skal af hende have faaet Ideen til »En Handske«, Henrik Ibsen skal have brugt hende til Model som Lona Hessel i »Samfundets Støtter«, og Gunnar Heiberg har skildret hende som Hovedpersonen i sit Skuespil »Tante Ulrikke«.

Iøvrigt henviser vi til den nævnte Levnedsskildring af Laura Kieler og giver derefter Ordet til »en Pioner« selv, i det vi takker hende, fordi hun har besvaret vor Opfordring til personligt at ytre sig for vore Læsere.

—•—

Kære Frøken Kirstine Frederiksen!

Tak for Deres venlige brev. De ønsker, at jeg skulde blive »opdaget« af folk i Danmark.

Jeg tilstaar, at synet af min artikel »*Videnskaben« gør sig latterlig* (Nylænde, 1. Septbr.), aftrykt i »Kv. og Samf.«, ved den efterskrift, som var føjet til, var et slaaende vidnesbyrd om, i hvilken grad jeg er uopdaget i Danmark; at dette vidnesbyrd kom mig imøde fra det eneste danske kvindesags-blad gjorde det saa meget værre.

De ønsker at fremstille mig for den yngre danske læse-verden. Jeg mente, at dertil kunde bruges den skildring af min personlighed, min virksomhed som malerinde og forfatterinde og min reformatoriske kamp, som var trykt i det danske *Højskolebladet*, Januar 1898.

De ytrer, at De ikke tror, at denne Laura Kielers biografi vil gøre videre indtryk. Dette undrer mig. Naar ikke det gør indtryk, som der meddeles, saa ved jeg ikke, hvad jeg skulde skrive, som kunde gøre indtryk.

De mener, at en hel del af hvad der siges — at jeg er begavet, maler, skriver, o. s. v. — læses om saa mange. Det hvori jeg »er enestaaende», siger De, »skulde langt stærkere frem«. Det, at jeg »saa tidlig havde øje for uretten i verden og mod til at bekæmpe den«, er det, som skulde fremhæves.

Jeg maa gøre nogle fingerpeg i denne skildring af »En pioner«. Det synes, som om den er bleven læst meget uopmærksomt: Efter kunstnerperiodens afslutning faar vi høre om det »banebrydende arbejde, det hvorfor hun led, det der genem mange tunge aar blev kastet tilbage paa hende selv som en personlig forsmædelse og derved blev et martyrium, det var hendes arbejde for at skaffe de norske kvinder taalelige livsvilkaar at leve under; hendes møje med at hugge ud i dette vildnis af urgamle, sammengroede fordomme, og kvindernes egne, slaviske forestillinger.«

Naar man lægger mærke til betydningen af de ord, som forekommer i denne indholdsrige sætning, saa maa man faa en fornemmelse af, at her er tale om en voldsom kamp.

De ønsker at høre noget om min energiske, personlige optræden — f. ex. paa gaden. Gennem mundtlig overlevering maa De have hørt noget om min berømte ridepisk. Det foresvæver Dem saaledes, at jeg engang fór ind i en flok mandfolk og bankede løs paa dem »Det var stort gjort«, siger De. Ja, ganske vist, det var tappert. Men lad os atter se efter i skildringen »En pioner«:

»I 1874 udgav frk. Hansteen en anonym brochure: »*Det svenske præsteskabs nyeste bedrift*».« Herom vil jeg meddele følgende:

I 1873 fik jeg øjnene op for den uvilje, som fra gejstlighedens side blev næret mod arbejdet for kvindernes frigørelse. Det var med den pinligste overraskelse, at jeg læste efterretningen om, at kirkemødet i Stockholm Oktober samme aar havde fattet den beslutning at forandre vielsesritualet ved at borttage formaningen til manden om at *ære* sin hustru, og ved, med hensyn til hustruens forhold, at ombytte ordet »hengivenhed« med »underdanighed«.

Denne beslutning, der har et saa barbarisk præg, vakte naturligvis en storm af uvilje baade blandt mænd og kvinder.

Det var paa den tid, at *The subjection of women*, ved Dr. Georg Brandes's oversættelse »Kvindernes underkastelse« var blevet indført i de tre skandinaviske riger. Ved dette John Stuart Mill's epokegørende verk var der blevet kastet lys over det barbariske i den borgerlige lov med hensyn til hustruens stilling i ægteskabet. At der fra kirkens side nu skulde lægges sten til byrden, — at kirke-herrerne i den anledning kun tænkte paa at spigre aaget fastere paa kvindernes skuldre, — oprørte mig. Jeg skrev øjeblikkeligt »Det svenske presteskabs nyeste bedrift«, og vilde udgive det snarest muligt. Da jeg aldrig havde tænkt, at jeg skulde komme til at blande mig i kirkens sager eller optræde mod gejstligheden, saa mente jeg, at det var bedst at tale med en prest derom for at komme efter, om der muligvis kunde raade nogen misforstaaelse af sagen. Jeg opsøgte pastor Heuch paa vestre Akers prestegaard. Jeg fortalte, at det var den formaning, som apostelen Petrus giver manden om, at han skal ære sin hustru, som skulde udstryges af vielsesritualet. Pastoren negtede, at der fandtes et saadant skriftsted. Jeg sagde: »Her findes vel en bibel.« Den blev bragt.

Jeg glemmer ikke det udtryk af forfærdelse, som viste sig i pastorens ansigt, da han læste: — »og han skal vise hende ære.« 1. Petr. 3, 7. Han blev siddende ubevægeligt stirrende i bogen.

Hvad forfærdeligt kunde der nu være heri? Jeg synes, at det maatte glæde pastoren, at apostelen Petrus, som levede for nitten hundrede aar siden, har været saa civiliseret.

Præstegaardens damer, fruen og to døtre, stod helt henne i et hjørne af stuen som tre forskræmte lam,